

Mulgi Vallavolikogu

Pärnu mnt 30, Abja-Paluoja 69403,
Mulgi vald, Viljandi maakond
E-post: mulgi@mulgivald.ee

20.11.2025

VAIE

Vaidlustatav haldusakt: **Mulgi Vallavolikogu 15.10.2025.a. otsus nr 292 „Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamise lõpetamine“**

Vaide esitaja: **Vindr Baltic OÜ**
registrikood 16370791
e-post: info@vindr.ee
Esindajad: Marko Viiding, juhatuse esimees
Elisabeth Falck-Ytter, juhatuse liige

Haldusakti andnud haldusorgan: **Mulgi Vallavolikogu**
Pärnu mnt 30, Abja-Paluoja 69403,
Mulgi vald, Viljandi maakond
E-post: mulgi@mulgivald.ee

TAOTLUS:

Tunnistada HMS § 72 lg 1 p 1 alusel kehtetuks Mulgi Vallavolikogu 15.10.2025.a. otsus nr 292 „Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamise lõpetamine“.

1. ASJAOLUD

1.1. 15.10.2025.a. võttis Mulgi Vallavolikogu vastu otsuse nr 292 „Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamise lõpetamine“ (edaspidi ka Otsus), mille kohaselt otsustati:

Lõpetada Mulgi Vallavolikogu 27.09.2022 otsusega nr 79 algatatud tuulepargi ja selle toimimiseks vajaliku taristu kavandamiseks kohaliku omavalitsuse eriplaneering ning planeeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamine ja teavitada eriplaneeringu koostamise lõpetamisest PlanS § 97 lg 2 kohaselt.

1.2. Vaide esitaja esitas 14.06.2022 Mulgi Vallavolikogule taotluse tuuleenergia eriplaneeringu algatamiseks kogu Mulgi valla territooriumil.

1.3. Mulgi Vallavolikogu algatas 27.09.2022.a otsusega nr 79 kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise menetluse.

1.4. 27.05.2025.a kehtestas Mulgi Vallavolikogu otsusega nr 267 Mulgi valla üldplaneeringu, mille punkti 7.2.1 kohaselt üldplaneeringuga ei kavandata olulise ruumilise ehitise käsitletavaid tuuleparke, sätestades, et võimaliku olulise ruumilise mõjuga ehitise ehitamise (sh tuulepargi) vajaduse korral lahendatakse kõik sellega seonduv läbi eriplaneeringu, kui kohalik omavalitsus või mõni valitsusasutus peab vajalikuks eriplaneeringut alustada.

1.5. 24.09.2025.a edastas Mulgi Vallavolikogu otsuse eelnõu „Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamise lõpetamine“ vaide esitajale arvamuse avaldamiseks. 09.10.2025.a esitas vaide esitaja arvamuse Mulgi Vallavolikogu eelnimetatud otsuse eelnõu kohta.

1.6. Mulgi Vallavalitsus arutas 13.10.2025.a istungil vaide esitaja ja teiste eriplaneeringust huvitatud tuuleparkide arendajate esitatud arvamusi ja vastuväiteid Mulgi Vallavolikogu otsuse eelnõule „Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamise lõpetamine“ ning otsustas mitte arvestada esitatud arvamuste ja vastuväidetega Otsuse eelnõule.

1.7. Vaide esitaja on kohaliku omavalitsuse eriplaneeringust (edaspidi ka KOVEP) huvitatud isik, kelle taotlusel on Mulgi Vallavolikogu 27.09.2022 otsusega nr 79 algatanud KOVEP ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi ka KSH) menetluse.

1.8. Vaide esitaja leiab, et Otsus on õigusvastane ja tuleb tunnistada kehtetuks. KOVEP ja KSH lõpetamiseks puuduvad alused, sest Otsuses väljatoodud põhjendused on kaalutusvigadega ja osaliselt ebatõesed ning Otsus ei ole kooskõlas kehtiva õigusega, samuti on Otsuse vastuvõtmisel olulisel määral rikutud menetlusnorme.

2. VAIDEMENETLUSE ALGATAMISE ÕIGUS JA TÄHTAEGSUS

2.1. Huvitatud isikul on õigus esitada Otsuse osas vaide, sest Otsus rikub huvitatud isiku õigusi (HMS § 71 lg 1).

2.2. KOVEP koostamine on suunatud tuulepargi ja selle toimimiseks vajaliku taristu kavandamise võimalikkuse väljaselgitamisele Mulgi vallas. Vaide esitaja soovib rajada Mulgi valda tuuleparki või tuuleparke, mida ei saa teha KOVEP ja KSH menetlemiseta.

2.3. Eelnevast lähtudes on vaide esitajal subjektiivne õigus õiguspärasele planeerimismenetlusele (vt RKHKo 3-3-1-79-09, p 13). Planeeringu koostamisest huvitatud isiku vaidemenetluse algatamise õigust ja hilisemat kohtulikku kaebeõigust, kui planeeringu koostamine on lõpetatud õigusvastaselt, toetab mh Tallinna Ringkonnakohtu 27.05.2022. a kohtuotsus 3-21-8210. Johtuvalt eeltoodust on vaide esitajal vaidemenetluse algatamise õigus.

2.4. Otsuse näol on tegemist haldusaktiga.

2.5. Otsuse kohaselt on vaiet esitama õigustatud isikul õigus esitada Mulgi Vallavolikogule vaide 30 päeva jooksul, arvates päevast, mil vaiet esitama õigustatud isik Otsusest teada sai või oleks pidanud teada saama. Nõuetekohaselt allkirjastatud ja vormistatud Otsusest teavitati vaide

esitajat e-kirjaga 24.10.2025.a. Seega on vaide esitamise tähtaeg 24.11.2025 ning vaie on HMS § 75 alusel tähtaegne.

2.6. Vaide esitaja kinnitab, et asjas ei ole jõustunud kohtuotsust ja talle teadaolevalt ei toimu kohtumenetlust.

3. OTSUS ON FORMAALSELT JA MATERIAALSELT ÕIGUSVASTANE HALDUSAKT

3.1. Üldised põhimõtted

3.1.1. Kohalikul omavalitsusel on planeerimisotsuste tegemisel ulatuslik kaalutlusruum. Eeltoodu ei tähenda aga seda, et planeerimismenetluse lõpetamise otsus ja sellele eelnev menetlus võib olla seaduses ettenähtud nõudeid rikkuv, põhjendamatu ja kaalutlemata. Planeeringumenetluse lõpetamise otsus peab olema muuhulgas kooskõlas PlanS §-ga 10 ja HMS § 4 lg-ga 2 (vt TlnRnKo 3-21-810, p 15), s.t kaalutlusõigust tuleb teostada kooskõlas selle eesmärgi, volituspiiride ja õiguse üldpõhimõtetega ning arvestada tuleb olulisi asjaolusid ja põhjendatud huve.

3.1.2. HMS § 54 kohaselt on haldusakt õiguspärane, kui ta on antud pädeva haldusorgani poolt andmise hetkel kehtiva õiguse alusel ja sellega kooskõlas, proportsionaalne, kaalutlusvigadeta ning vastab vorminõuetele.

3.1.3. HMS § 40 lg 1 kohaselt peab enne haldusakti andmist haldusorgan andma menetlusosalisele võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamus ja vastuväited (ärakuulamisõigus).

3.1.4. HMS § 6 on sätestatud uurimispõhimõte, mille kohaselt haldusorgan on kohustatud välja selgitama menetletavas asjas olulise tähendusega asjaolud ja vajaduse korral koguma selleks tõendeid oma algatusel.

3.1.5. Arvestades Otsuse tegemisel esinenud menetlus- ja vorminõuete rikkumise olulisust ja nende mõju asja otsustamisele, on huvitatud isikul õigus nõuda ka vaid formaalsete rikkumiste tõttu Otsuse kehtetuks tunnistamist.

3.1.6. Lisaks menetlus- ja vorminõuete ilmselgetele rikkumistele on Otsus igal juhul ka materiaalselt õigusvastane, sest Mulgi Vallavolikogu on vääralt kasutanud PlanS § 97 lg 1 p 1 alusel temal lasuvat kaalutlusõigust, samuti ei ole Otsus kehtiva õigusega – eelkõige PlanS § 97 lg 1 p 1 – kooskõlas.

3.2. Kohaliku omavalitsuse enesekorralduse õigus

3.2.1. Kohalike omavalitsuste enesekorralduse õigus ei tähenda, et kohalik omavalitsus võiks langetada kohaliku elu küsimusi puudutavaid otsuseid sõltumatult kehtivast õigusest, arvestades vaid oma kogukonna huve. Kohalike omavalitsuste enesekorralduse õigus tähendab, et riik ei saa sekkuda kohaliku elu küsimustesse ja dikteerida kohalikele omavalitsustele ette nende otsuseid. Kohalike omavalitsuste enesekorralduse õigus ei tähenda seda, et kohalik omavalitsus võiks seadusi eirates teha kohalikust poliitikast lähtuvaid otsuseid.

3.2.2. KOVEP menetluses tehtavad otsused ei ole poliitilised otsused, vaid on planeeringumenetluse ja haldusmenetluse otsused, mis tähendab, et nende otsuste tegemisel on vallavolikogu seotud PlanS-ga ja HMS-ga.

3.2.3. Tallinna Ringkonnakohus on 30.04.2019 haldusasjas 3-18-1298 tehtud lahendi p. 10 näiteks asunud seisukohale, et „Õigeks ei saa pidada vastustaja seisukohta, et volikogu liikmed ei saa rahva

esindajatena otsustada rahva tahte vastaselt. Volikogu peab tegutsema kooskõlas õigusnormidega ja õiguse üldiste põhimõtetega. Ka rahva tahet tuleb ellu viia nendes raamides." Seejuures ei ole oluline, kuidas nn. rahva tahe on väljendatud, vaid küsimus on selles, et kui rahva tahe ei vasta seadusele, siis ei saa kohalik omavalitsus lähtuda seadusega vastuolus olevast rahva tahtest, vaid peab käituma vastavalt seadusele.

3.3. Kohaliku omavalitsuse kaalutlusõigus planeeringumenetluses

3.3.1. Kohalikul omavalitsusel on planeerimisotsuste tegemisel ulatuslik kaalutlusruum. Eeltoodu ei tähenda aga seda, et planeerimismenetluse lõpetamise otsus ja sellele eelnev menetlus võib olla seaduses ettenähtud nõudeid rikkuv, põhjendamatu ja kaalutlemata. Planeeringumenetluse lõpetamise otsus peab olema muuhulgas kooskõlas PlanS §-ga 10 ja HMS § 4 lg-ga 2 (vt TlnRnKo 3-21-810, p 15), s.t kaalutlusõigust tuleb teostada kooskõlas selle eesmärgi, volituspiiride ja õiguse üldpõhimõtetega ning arvestada tuleb olulisi asjaolusid ja põhjendatud huve.

3.3.2. Nõuded kaalutlusõiguse teostamisele esitab HMS § 4 lg 2, mis näeb ette, et kaalutlusõigust tuleb teostada kooskõlas volituse piiride, kaalutlusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve. Planeerimismenetluses tuleb kaalutlusõiguse teostamisel arvestada ka PlanS § 10 regulatsiooniga. **Kaalutlusõiguse teostamise tulemuseks peab olema erinevaid huve tasakaalustava lahenduse leidmine ja vastavate otsuste tegemine.**

3.3.3. Vallavolikogu peab kaaluma tasakaalustatult erinevaid huve, sealhulgas erinevaid avalikke huve, kohalikke huve võrrelduna riiklike huvidega, avalikke huve võrrelduna erahuvidena, kusjuures peab arvestama isikute põhiõiguste – nagu omandiõigus ja ettevõtlusvabadus – realiseerimise vabaduste kui väärtustega, mida saab piirata üksnes ülekaaluka avaliku huvi olukorras. Selline ülekaalukas avalik huvi tuleb selgelt ja konkreetselt määratleda ja seda, miks selline huvi ületab kõik muud huvid tuleb põhjendada.

3.3.4. PlanS § 10 lg-s 1 on rõhutatud, et planeeringumenetluses erinevaid huve tasakaalustades tuleb sealhulgas arvestada ka erinevaid avalikke huve ja väärtusi. Seoses avalike huvide kaalumise tuleks muuhulgas arvestada sellega, et taastuvenergia tootmiseks võimaluste loomist on kohtupraktikas käsitletud avaliku huvina (vt näiteks Riigikohtu 22. juuni 2023 otsus asjas nr 3-20-2273).

3.3.5. Kohtupraktikas on leitud ka, et riiklike ja kohalikke huve ei ole õige vastandada. "Elektrienergiat tarbitakse igal pool ja kogu aeg ning moel või teisel on vaja seda toota. **Avalik huvi tagada jätkusuutlik võimalus toota tarbijale vastuvõetava hinnaga elektrienergiat Eesti territooriumil eeldab erinevate taastuvenergiaallikate kasutuselevõttu. Selle avaliku huvi kandjaks ei ole abstraktne Eesti riik, vaid iga elanik ja ettevõtja**" (vt TlnRnKo 27.05.2022 otsus haldusasjas 3-21-810, TlnHko põhjendused p 16).

3.3.6. Eriplaneeringu ja keskkonnamõjude strateegilise hindamise lõpetamise kaalumisel tuleb kaaluda nii positiivseid kui negatiivseid aspekte seoses tuulikute rajamisega. Tallinna Ringkonnakohtu 27. mai 2022 otsuses tsiviilasjas nr 3-21-810 on kaalutlusveana toodud esile seda, et vastustaja ei ole pööranud valla arengueesmärke välja tuues tähelepanu positiivsetele aspektidele, mis tuulepargi rajamisega võiksid kaasneda (nt kas ja kuidas võiks tuuleenergeetika areng toetada ettevõtluse arengut vallas, kas ja kuidas toetaks valla arengueesmärke tuulepargi talumisest saadav rahaline kompensatsioon). **See, kui kaalutlusõiguse teostamisel tuginetakse vaid negatiivsetele aspektidele või pisendatakse ja arutatakse vaid pinnapealselt positiivseid aspekte, kujutab endast kaalutlusviga.**

3.3.7. Tallinna Ringkonnakohus on haldusasjas 3-21-810 leidnud kokkuvõtvalt, et eristada tuleb abstraktset vastumeelsust suure tuulepargi rajamisele ning sisulisi ja argumenteeritud vastuväiteid, mis põhinevad piisaval teabel konkreetse tuulepargi kõikvõimalikest mõjudest ja negatiivsete mõjude kompenseerimise meetmetest, menetluslikult peavad tuulepargi rajamise võimalikud mõjud olema piisava põhjalikkusega välja selgitatud ja ka huvitatud isikutele peab olema tagatud mõistlik võimalus kogukonna argumendid sisuliselt ümber lükata, mida saab teha üksnes, kui argumendid on konkreetsed, põhinedes konkreetsetel alustel. Huvitatud isikul ei ole võimalik argumenteerida abstraktsete, kontrollimatute ja konkreetse planeeringuga seostamatute argumentide vastu (TlnRnKo 3-21-810 otsuse p. 35). Veelgi enam, ringkonnakohus on samas lahendis leidnud, et tuuleparkidega kaasnevad mõjud sõltuvad paljuski lahendustest, mida saaks hakata välja töötama alles eriplaneeringu teises etapis, samuti võimalikest kompensatsioon- jms leevendavatest meetmetest neile, keda tuulepark negatiivselt mõjutab. Täpsemaid meetmeid ja nende piisavust oleks saanud täpsustada edasise menetluse käigus sh oleks kaebaja saanud selles osas teha sisulisemaid ja konkreetsemaid ettepanekuid. Menetluse ennatlik lõpetamine võttis kaebajalt võimaluse üldiselt ja abstraktselt esitatud argumendid sisuliselt ümber lükata ja pakkuda kompensatsioonimeetmeid tuulepargi vahetus läheduses elavatele inimestele (vt TlnRnKo 3-21-810 otsuse p. 36). **Ehk kui menetlus enneaegselt lõpetatakse ei jõutagi nende lahenduste ja meetmeteni – ja see ei oleks õiguspärane.**

3.3.8. Kui kohalik omavalitsus kõike eeltoodut otsustamisel ei arvesta ja jätab erinevad huvid nõuetekohaselt kaalumata on tegemist kaalumisvigadega otsusega, mis on kehtetu (vt TlnRnKo 27.05.2022 otsus haldusasjas 3-21-810).

3.4. Õiguskantsleri seisukoht

3.4.1. Õiguskantsler on 14.04.2025 kirjas 7-5/250728/2502/712 Põhja-Sakala vallavolikogule kirjutanud järgmist:

"Kuigi planeerimisseaduse § 97 lõike 1 järgi võib vald lõpetada kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise menetluse, peab see otsus olema õiguspärane nii sisult, vormilt kui ka menetluslikult. See on vallavolikogu kaalutusotsus.

Kaalutusõigus ei ole siiski vaba voli otsustada ükskõik kuidas ja mistahes lahenduse kasuks. Kaalutusõigusega tehtav otsus on õiguspärane vaid siis, kui see on kooskõlas kehtiva õigusega, proportsionaalne ja kaalutusvigadeta (HMS § 54). Kaalutusõiguse teostamisel tuleb muu hulgas arvestada olulisi asjaolusid ja kaaluda põhjendatud huve (HMS § 4 lg 2). Ka PlanS § 10 lõikes 1 on rõhutatud, et planeeringumenetluses tuleb tasakaalustada erinevaid huve, sealhulgas avalikke huve ja väärtuseid.

Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu menetlemisel tuleb lähtuda nii kohalikest huvidest kui üldisematest, ühiskonna kui terviku seisukohast olulistest avalikest huvidest. Näiteks võib üldistes huvides olla taastuvenergia tootmisvõimsuste arendamine ning kohalik omavalitsus ei saa seda kaalutusotsuse tegemisel kõrvale jätta. PlanS § 10 lõike 3 sõnastusest järeldub, et vald peab küll lähtuma kohalikest huvidest, kuid tagama seejuures kooskõla riigi huvidega (lõike täpne sõnastus: „Kohalikku huvi väljendav planeering peab lähtuma kohalikest huvidest ja olema kooskõlas riiklike huve väljendava planeeringuga ning vajaduse korral teiste ruumilist aspekti väljendavate strateegiliste dokumentidega.“).

PlanS § 97 lõikes 1 on esitatud lahtine loetelu põhjustest, millele tuginedes saab lõpetada kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu menetluse. Vallavolikogu võib seega oma otsust põhjendada ka mõne sellise kaaluka argumendiga, mida PlanS § 97 lõike 1 loetelus ei ole. Otsuse põhjendus peab sel juhul olema eriti üksikasjalik ja veenev."

3.4.2. Õiguskantsler tõepoolest kirjutab 14.04.2025.a. kirjas Põhja-Sakala Vallavolikogule ka seda, et: „**Arvestades elektritootmiseks vajalike tegevuste mõju keskkonnale ja toodetava elektrienergia kogust, ei pruugi taastuvast allikast elektrienergia tootmine igas asukohas olla tingimata kaalukaim huvi**“, kuid selle järelduseni, kas elektrienergia tootmine konkreetses asukohas (antud kirjas Põhja-Sakala vallas) võiks olla piisava kaaluga huvi, et tuuleparke planeerida, peab jõudma KOVEP menetluse käigus koostatava KSH põhjal, mitte abstraktsete üldsõnaliste vallaelanike eeldatavate õigustatud vajaduste ja huvide hindamise teel.

3.5. Haldusakti põhjendamiskohustus

3.5.1. HMS § 56 lg 1 järgi peab kirjalik haldusakt olema kirjalikult põhjendatud. Haldusakti põhjendus esitatakse haldusaktis või menetlusosalisele kättesaadavas dokumendis, millele on haldusaktis viidatud. Seejuures tuleb märkida HMS § 56 lg 3 järgi kaalutlused, millest on haldusorgan haldusakti andmisel lähtunud.

3.5.2. Riigikohus on selgitanud, et haldusakti põhjendused peavad olema sedavõrd põhjalikud, et otsuse adressaat mõistaks otsuse laiemat konteksti. Põhjendamiskohustus tagab muuhulgas kaebeõiguse teostamise võimalust ja haldusorgani enesekontrolli eesmärgi (RKHKo 3-21-1366, p 19). Isegi kui haldusorgan viitab mõnele muule dokumendile haldusaktis, peab olema arusaadav, milline viidatud dokumendis sisalduv informatsioon on osaks haldusakti põhjendustest (RKHKo 3-21-1366, p 18). Kirjaliku motiveerimise eesmärk ei ole ainult tagantjärele otsuse kontrollimine, vaid ka haldusorgani enesekontrolli tagamine. Just kaalutusotsuse tegemisel sunnib kirjaliku põhjendamise nõue haldusorganit otsuse positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning tehtavat valikut põhjalikumalt läbi mõtlema. Kui motivatsioon esitatakse selle mahukuse tõttu mõnes muus dokumendis, peavad haldusaktis olema välja toodud põhimotiivid. Viide muule dokumendile peab olema niivõrd täpne, et võimaldab isikul mõista, milline osa dokumendist kujutab endast haldusakti põhjendust (RKHKo 3-3-1-28-04 p 16-17).

3.5.3. Kui kohaliku omavalitsuse volikogu soovib otsustada KOVEP menetluse lõpetamist, peab volikogu otsus vastama kõigele eeltoodule. **Otsuses on vaid üldsõnaliselt ja abstraktselt esitatud erinevaid väiteid, viidatud üldiselt teaduskirjandusele, kuid puuduvad konkreetsed käesoleva KOVEP-iga seotud põhjendused, mida ei saagi olla, kuna KOVEP-i menetluses pole veel jõutud KSH aruannet koostada.**

3.5.4. Tuuleparkide arendajatele anti võimalus esitada oma arvamused ja vastuväited Otsuse eelnõule, millega formaalselt täideti ärakuulamiskohustust, kuid Otsuse lisas 7 toodud tähelepanekutest ja seisukohtadest ei nähtu, et huvitatud isikute arvamust ja vastuväiteid oleks sisuliselt kaalutud või seisukohti põhjendatud. Ärakuulamisõigus võimaldab menetlusosalisel esitada arvamusi, taotlusi, tõendeid ja esitada vastuargumente haldusorgani seisukohtadele ning loob eelduse menetlusosalise huvide ja põhjenduste täielikumaks arvestamiseks antavas haldusaktis (RKHKo 3-3-1-52-13, p 34). **Ärakuulamise eesmärgiks on muuhulgas koguda andmeid selle kohta, mis tagaks õiguspärase ja kõiki olulisi asjaolusid arvesse võtva haldusakti andmise. Otsuse lisas 7 ei ole ühelegi tuuleparkide arendajate argumendile sisuliselt ega pädevalt vastatud. Seega ei ole Otsuse tegemisel täidetud põhjendamiskohustust ega kaalutud huvitatud isikute seisukohti.**

3.6. Omandiõiguse ja ettevõtlusvabaduse küsimuste kaalumiskohustus

3.6.1. Otsuses pole üldse tegeletud Mulgi valla maaomanike omandiõiguse küsimustega ja sellest lähtuva õigusega oma omandit vallata, kasutada ja käsutada, mille raames neil isikutel on põhjendatud ootus, et nad saavad rajada oma maale tuulikuid või anda oma maad arendajate kasutusse selleks, et arendajad saaks neile maadele tuulikuid rajada ja et maaomanikud saaksid

seeläbi neile kuuluvast omandist kasu saada. Seda kohalike maaomanike huvi Otsus ütleks ei käsitte, arvesta ega kaalu võrdluses muude huvidega. Tuulikute planeerimise välistamine on oluline omandiõiguse riive, mis saab olla võimalik vaid juhul, kui seda õigustab ülekaalukas avalik huvi, mis omakorda peaks olema konkreetne, selge ja põhjendatud.

3.6.2. Samuti ei nähtu Otsusest, et oleks kaalutud arendajate huvi tegeleda Mulgi vallas ettevõtlusega ja arendada tuuleparke.

3.6.3. Otsuses ei ole arvestatud RKHko lahendis 3-3-1-79-09 toodud põhimõttega, et isik on õigustatud nõudma õiguslike hüvede õiglast kaalumist. Otsuses puudub isikute õiguslike hüvede õiglane kaalumine. On tegeletud ühekülgsest sellega, kuidas tuulikud ja tuulepargid rikuvad elu- ja looduskeskkonda ega vasta kohaliku kogukonna abstraktsele huvile.

3.7. Mulgi valla kasu pole arvestatud

Otsuses puudub igasugune käsitlus võimalikust tuulepargist Mulgi vallale tulevikus tekkivast kasust, mis on samuti nn kohalik avalik huvi.

3.8. Erinevate avalike huvide võrdlev kaalumine

Otsuses puudub erinevate avalike huvide võrdlev kaalumine, sh. riiklik avaliku huvi toota taastuvenergiat ja kohalik avalik huvi säilitada senist elukeskkonda, kuid pole analüüsitud, miks need huvid ei võiks paralleelselt saada realiseeritud – ja seda ei olegi võimalik hetkel teha, sest planeerimisprotsess alles käib ning pole piisavalt andmeid, mis võimaldaks objektiivset käsitlust.

3.9. Uurimispõhimõtte ja sellest lähtuvad kohaliku omavalitsuse kohustused

3.9.1. HMS § 6 on sätestatud uurimispõhimõtte, mille kohaselt haldusorgan on kohustatud välja selgitama menetletavas asjas olulise tähendusega asjaolud ja vajaduse korral koguma selleks tõendeid oma algatusel. HMS §-ist 6 tulenev uurimispõhimõtte tähendab kohustust selgitada välja menetletavas asjas olulise tähendusega asjaolud. KOVEP menetluses väljendub uurimispõhimõtte keskkonnamõjude hindamises.

3.9.2. PlanS § 104 lg 1 näeb ette, et kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku tegemise käigus koostab kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamise korraldaja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) esimese etapi aruande. Vastavalt PlanS § 104 lg 2 peab KSH esimese etapi aruanne sisaldama keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 40 lõigetes 4 ja 42 nimetatud teavet. KeHJS § 31 lg 1 kohaselt on keskkonnamõju hindamise eesmärk anda tegevusloa andjale teavet kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimalustega kaasneva olulise keskkonnamõju kohta ning kavandatavaks tegevuseks sobivaima lahendusvariandi valikuks, millega on võimalik vältida või vähendada ebasoodsat mõju keskkonnale ning edendada säästvat arengut. Keskkonnamõju hindamisel tuvastatakse kavandatava tegevuse otsene ja kaudne oluline keskkonnamõju keskkonnanähtudele (nagu maa, pinnas, vesi, välisõhk, kliima, maastik ja looduslik mitmekesisus), elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele, samuti võimaliku suurõnnetuse või katastroofiga kaasnev oluline keskkonnamõju - ning kirjeldatakse ja hinnatakse neid (KeHJS § 31 lg 2).

3.9.3. KOVEP menetluses lõpeb planeerimise esimene etapp sellega, et kohaliku omavalitsuse volikogu teeb asukoha eelvaliku ja KSH esimese etapi aruande vastuvõtmise või sellest keeldumise

otsuse (PlanS § 109 lg 1). Asukoha eelvaliku otsuse vastuvõtmisega kinnitab kohaliku omavalitsuse volikogu, et valitud asukoht on kõige sobivam kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuga kavandatava ehitise püstitamiseks ning ehitise asukoht, püstitamise üldised tingimused, asukoha eelvaliku tegemine, asukoha eelvaliku otsus ja KSH esimese etapi aruanne vastavad õigusaktidele ning KSH esimese etapi aruande väljatöötamise kavatsuses sisalduv teave on piisav erinevate kaalutud asukohtade vahel valiku tegemiseks (PlanS § 109 lg 2). Eeltoodut on muuhulgas kinnitanud ka Tallinna Ringkonnakohus 27. mai 2022 otsuses tsiviilasjas nr 3-21-810.

3.9.4. Otsusele eelneva planeeringu koostamise käigus selgitatakse ametiasutuste ja avalikkuse seisukohad, huvid jm olulised asjaolud. Samuti määratakse tingimused, millist planeeringut üldse on võimalik kehtestada.

3.9.5 Käesoleval hetkel on Mulgi valla KOVEP menetlus asukoha valiku ja KSH eelnõu koostamise faasis, mis tähendab, et ei olda veel selles etapis, kus oleks võimalik teha PlanS § 109 lg 1 kohast kaalutletud ja informeeritud otsust. Seega ei ole veel nõuetekohaselt rakendatud uurimispõhimõtet ja kõiki menetluses olulisi küsimusi ei ole veel välja selgitatud. KOVEP menetluse lõpetamise otsus on tehtud ennatlikult ja poleks objektiivselt põhjendatav.

3.10. KOVEP lõpetamise õiguslik alus

3.10.1. Juba algatatud KOVEP ja KSH lõpetamise õiguslikuks aluseks saab olla üksnes PlanS § 97, mille kohaselt kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamise korraldaja võib kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise lõpetada eelkõige juhul, kui:

- koostamise käigus ilmnevad asjaolud, mis välistavad planeeringu elluviimise tulevikus;
- planeeringu koostamise eesmärk muutub koostamise käigus; või
- planeeringu koostamise korraldaja eelarves puuduvad vahendid planeeringu koostamise, koostamise tellimise ja mõjude hindamisega kaasnevate kulude kandmiseks ja planeeringu koostamisest huvitatud isik selliseid kulusid ei kannaks.

3.10.2. Algatatud KOVEP ja KSH menetlust on võimalik lõpetada üksnes PlanS § 97 toodud võimalikul õiguslikul alusel, kusjuures menetluse lõpetamiseni viiv asjaolu peab olema ilmnenud menetluse käigus ehk siis eelkõige peab planeeringu koostamise käigus olema ilmnenud mõni selline asjaolu, mis välistab planeeringu elluviimise tulevikus.

3.10.3. Planeeringu koostamise eesmärk ei ole muutunud ning huvitatud isikud on katnud ka planeeringuga seotud kulusid.

3.10.4. Otsusest peaks selguma, millised uued asjaolud on KOVEP koostamise käigus selgunud, mis välistavad KOVEP elluviimise tulevikus ja mis ei olnud volikogule teada KOVEP algatamisel. Ühtegi sellist uut asjaolu Otsusest ei nähtu. Otsuses on esitatud väide, et KOVEP-i algatamise ajal ei olnud vallavolikogule teada kavandatava tuulepargi parameetrid, nagu tuulikute kõrgus, võimsus ega arv, aga need asjaolud ei ole volikogule ka käesoleval hetkel teada ega peagi teada olema, kuna KOVEP menetlus ei ole veel jõudnud sellesse etappi, kus nende küsimustega oleks tegeletud.

3.10.5. Riigikohus on selgitanud, et haldusorgan ei saa anda esmalt positiivset otsust ning aja möödudes negatiivset, kui ei ole muutunud õiguslikud ja faktilised asjaolud, s.t haldusorgani tegevus peab olema järjepidev (vt nt RKHKo 3-3-1-52-02, p 13; RKHKo 3-3-1-68-02, p 11. Ehk siis, kui soovitakse PlanS § 97 lg 1 p 1 alusel otsustada KOVEP ja KSH lõpetamist, peab olema just KOVEP koostamise käigus ilmnenud mingi uus asjaolu, mis välistab KOVEP elluviimise tulevikus ja need asjaolud peaks olema Otsuses ka välja toodud.

4. OTSUSES VÄLJATOODUD KONKREETSED PÕHJENDUSED

4.1. Tuulikulabadest erituvate ainete probleem

Otsuses väidetakse, et tuulikulabadest eritub aineid, müra, sh infraheli, mistõttu AÕKS § 27 kohaselt oleks üle 250 meetri kõrguse tuuliku ehitamine keelatud.

4.1.1. Vaide esitaja arvates on kaheldav, kas tuulikuid on võimalik pidada ehitisteks, mis mahuksid AÕKS § 19 heiteallika definitsiooni alla ja seetõttu, kas AÕKS § 27 üleüldse võiks tuulikute puhul kohalduda. Liiatigi oleks teadmata, millisel kõrgusel tuulikulabadest väidetavalt lähtuvad saasteained atmosfääri väljutatakse, arvestades tuulikulaba mõõtmeid, pöörlemisulatust jms tehnilisi üksikasju. Antud juhul pole veel üleüldse teada, kui kõrgeid tuulikuid Mulgi valda planeeritakse, milline asjaolu selgitatakse alles KOVEP II etapis.

4.1.2. Kaheldav on ka Otsuses väidetavate mõjude välisõhku sattumise üldteada olev iseloom. Otsuses ei viidata selles osas ühelegi allikale. **Elektrituulikud sh tuulikulabad on turule lubatud toode, mis tähendab, et nende keskkonnoahhtlikkust on hinnatud ja kui tuulikulabad on tootena turule lubatud tähendab see asjaolu, et nad on tootena kõikidele normidele vastavaks tunnistatud.**

4.2. Tuuleparkide arendamine ei suurenda Eesti energiasõltumatust

Otsuses esitatakse väiteid, et tuuleparkide arendamine ei suurenda Eesti energiasõltumatust, ei taga elektri varustuskindlust ega oma soodsat mõju elektri koguhinnale. Lisaks väidetakse, et Eesti Vabariik on taganenud 100% taastuvelektri eesmärgi saavutamisest aastaks 2030, samuti, et Eesti Vabariigis on juba 2025.a. piisavalt taastuvelektrit ja planeeringutes olevate maismaatuulealade lisandudes oleks tegemist massilise üleplaneerimisega ja Mulgi valda seetõttu poleks vältimatult vajalik tuuleparke planeerida.

4.2.1. **Esiteks rõhutame, et EnKS § 32¹ lg 1 ei ole kehtetuks tunnistatud, ehk see säte endiselt väljendab riiklikke taastuvenergia eesmäärke aastani 2030.**

4.2.2. Teiseks, ka viidatud ENMAK 2035 16.07.2025 versioonis ei ole taganetud taastuvenergia kui puhta energia arendamise plaanidest. On selge, et varustuskindluse tagamiseks on vaja lisaks taastuvenergiale ka juhitavaid võimsusi, mis tähendab, et eesmärgiks on energiasüsteem, milles on eelistatud taastuvenergia kui puhas energia, kuid milles varustuskindlus tagatakse juhitavate võimsuste abil.

4.2.3. **Mis puudutab taastuvenergia üleplaneerimise argumenti, siis kuigi algatatud võib olla palju taastuvenergia planeeringuid, ei pruugi paljud neist algatatud planeeringutest objektiivsetel põhjustel kehtestatud saada.** Näiteks võivad tuuleparkide planeerimise välistada kaitsealused loomaliigid vms looduskaitsealased asjaolud, mis selgitatakse välja KSH käigus. Seetõttu ei ole võimalik põhjendada mõne konkreetse KOVEP lõpetamist argumentidega, et planeeringuid on juba muijal piisavalt palju ja rohkem pole tarvis.

4.2.4. Rääkides tuumaenergiast, mida Otsuses nimetatakse ka puhtaks energiaks, siis näiteks Eesti 2030+ üleriigiline planeering seda seisukohta ei toeta, käsitledes tuumaenergiat kui suurte keskkonnariskidega energiat, mille otstarbekus on Eesti oludes isegi küsitav.

4.2.5. Seega ei ole põhjendatud väita, et tuuleparkide arendamine ei suurenda Eesti energiasõltumatust.

4.3. Eesti 2030+ üleriigiline planeering

Otsuses väidetakse ka, et Eesti 2030+ üleriigiline planeering justkui välistab Mulgi valla KOVEP-i menetlemise.

4.3.1. Nimetatud üleriigilises planeeringus antakse väga üldine suunis tuuleparkide planeerimiseks, kasutades sõna „eelkõige“, mis ei välista teistsuguseid lahendusi kui üleriigilises planeeringus väljendatud eelistatud lahendused.

4.3.2. **Kui asuda seisukohale, et üleriigilisest planeeringust lähtuvalt võiks tuuleparke rajada vaid endistele kaevandusaladele, poleks Eestis kuigi palju kohti peale Ida-Virumaa, kuhu on tuuleparkide rajamine aga peaaegu välistatud kaitseotstarbelistel eesmärkidel. Tegelikult planeeritakse tuuleparke ka mujale ja tuuleparke on ka põhjendatud mujale planeerida.**

4.3.3. Arvestada tuleb ka sellega, et kõnealune üleriigiline planeering on juba enam kui 10 aastat vana ja vahepeal on paljud seda kujundanud asjaolud muutunud.

4.4. Lähedus Saarde tuulepargiga

Otsuses tuuakse välja võimalik planeeritavate tuuleparkide liigne lähedus naabervallas asuva Saarde tuulepargiga ja sellest tulenev võimalik kumulatiivne mõju. Vastavate võimalike mõjudega tuleb KOVEP menetluse käigus toimuva KSH käigus tegeleda. **Ilma KSH-d läbimata ei ole võimalik mistahes seisukohale selles küsimuses asuda – liiatigi veel nende tuuleparkide osas, mis asuksid hoopis valla teises otsas.**

4.5. Rohevõrgustiku kaitse

Otsuses viidatakse, et planeeritavad tuulikute alad asuvad rohevõrgustikus ja/või väärtuslikul põllumaal või arheoloogiatundlikul alal. Väidetakse, et metsamaa konverteerimine tööstusmaaks ja rohevõrgustiku tugiala kasutamine tööstuspargina ei ole kooskõlas EL-i direktiiviga 2018/2001.

4.5.1. **Esiteks on tuuleparki täiesti ebaõige käsitleda tööstuspargina, kuna tuulepark on olemuslikult täiesti erinev tööstusrajatistest ja teiseks on viide EL-i direktiivile antud juhul asjakohatu.** Kindlasti pole EL direktiividega välistatud tuuleparkide rajamine rohevõrgustikku, nagu Otsuses väidetakse.

4.5.2. KSH on selleks, et kaaluda tuulepargi mõjusid looduskeskkonnale ja hinnata, kas tuulikuid on võimalik rajada viisil, mis tagab mõjud keskkonnale sellisel tasemel, millisel tuulikud on keskkonnakaitselistest kaalutlustest lähtuvalt aktsepteeritavad. Muuhulgas lahendab KSH keskkonnoahu või olulise keskkonnoahäiringu vähendamiseks vajalike meetmetega seotud küsimusi.

4.5.3. Käesoleval hetkel ja olukorras, kus konkreetseid mõjusid pole veel uuritudki, ei saa väita, et KOVEP elluviimisel tuulepark killustaks ja kahjustaks rohevõrgustiku tugialasid, tooks kaasa märkimisväärses ulatuses metsa raadamise ja ökosüsteemide, loomade, lindude jms kahjustamise või kadumise ja sellest teha järeldust, et KOVEP edasine koostamine on perspektiivitu.

4.6. Kogukonna väärtused ja nende kadumine

4.6.1. Abstraktsed väited kogukonna väärtuste kadumisest või elukeskkonna halvenemisest, mille rajatav tuulepark väidetavalt kaasa toob, ei ole kuidagi objektiivselt tõendatavad ja neid ei ole võimalik seetõttu ka kuidagi otsustamisel kohalduvate kaalumisreeglite kohaselt kaaluda.

4.6.2. Otsuses on viidatud erinevatele küsitlustele, mille tulemused justkui viitavad, et kohalik kogukond on tuuleparkide rajamise vastu. Tegemist on abstraktse ja asjaolusid teadmata

avaldatud vastuseisuga, mida ei ole õiguspärane otsustamisel arvestada (vt Tallinna Ringkonnakohtu haldusasi 3-21-810). Täiendavalt - jättes isegi kõrvale küsimuse, kas kogukonna liikmetena allkirju andnud isikud on kontrollitult Mulgi valla elanikud, on tegemist vähemusega Mulgi valla enam kui 7000 elanikust, mistõttu ei ole õige väita nende andmete alusel, et terve kohalik kogukond on tuuleparkide vastu. Seda fakti pole lihtsalt tõendatud. **Kõigepealt tuleb KOVEP menetlusega ja KSH aruande koostamisega jõuda planeerimismenetluse etappi, kus vallaelanikele saab anda piisavalt objektiivset teavet selle kohta, mida kavandatakse ja mis sellega kaasneb, et kohalik kogukond ka päriselt teaks, mille kohta nad arvamust avaldavad.**

4.7. Tuulikute mõju elukeskkonnale

4.7.1. Tuuleparke ei planeerita elamualadele, vaid elamualadest piisavalt kaugemale just selleks, et tuuleparkidest lähtuvaid võimalikke häiringuid, nagu müra jms vältida. Tuuleparke planeerides arvestatakse alati kehtivate normidega, eelkõige tuulikute lähtuva müra suhtes kehtivate normidega, mistõttu tuulepargid ei mõjuta elamualasid selliselt, nagu Otsuses on seda käsitletud. Väär on tuuleparki samastada tööstuspargiga või tööstuspiirkonnaga, mistõttu asjakohatu on ka Otsuse p. 3.17 tehtud viide EIK lahendile.

4.7.2. Seega väide, nagu tuulepargi rajamine Mulgi valda võib vähendada Mulgi valla elanikkonda, kuna inimesed ei soovi elada tuuleparkide lähedal, pole objektiivselt põhjendatud. Tuuleparke ei kavandata kohtadesse, kus oleks palju inimasustust, mistõttu ei saa tuulepargid mõjutada inimeste elukohavalikut sellisel moel, nagu Otsuses on väidetud.

4.7.3. **Otsuses on esitatud üldsõnaline väide, aga ei ole konkreetseid põhjendusi, miks arvatakse, et tuulepargi rajamisega väheneb kinnisvara hind.** On täiesti võimalik, et mõningate kinnistute väärtus hoopis suureneb (näiteks kui tänu tuulepargi toodetud elektrienergia kättesaadavusele on võimalik mõnele kinnistule rajada tootmishooned). Nende kinnistute, mille väärtus võib (aga ei pruugi) tuuleparkide tõttu väheneda, omanikele on seadusega ette nähtud kompensatsioonimeetmed keskkonnanähtingute hüvitamise tasu (nn tuulikutasu) näol, mis võivad kinnisvara hinda hoopis tõsta ning millega Otsuses pole üldse arvestatud.

KOKKUVÕTE

Mulgi Vallavolikogu on andnud korrektsete põhjendusteta ja osaliselt üldse ilma põhjendusteta kaalutlemata otsuse, mille sisuliseks tagajärjeks on KOVEP ja KSH menetluse lõpetamine.

Mulgi Vallavolikogu Otsus on ennatlik ja tugineb väidetele ja eeldustele, mis on välja selgitamata ja millega ei ole planeeringumenetluses tegeletud sellisel viisil, nagu nende küsimustega peab seaduse järgi tegelema.

Kohtupraktika kohaselt on huvitatud isikutel (sh vaide esitajal) subjektiivne õigus nõuda kohalikult omavalitsuselt õiguspärast KOVEP menetlust. **Olgugi, et huvitatud isikutel puudub õigus nõuda kohalikult omavalitsuselt neile meelepärase KOVEP koostamist või kehtestamist, on huvitatud isikutel subjektiivne õigus õiguspärasele planeerimismenetlusele (RKHKo 3-3-1-79-09, p 13).**

Kergekäelised, põhjendamatud ja potentsiaalselt poliitiliselt motiveeritud otsused planeeringumenetluse lõpetamiseks on kohtutes tühistatud ning omavalitsust on kohustatud planeeringuga jätkama (vt mh eelnevalt viidatud TlnRnKo otsus 3-21-810).

Kokkuvõttlikult on vaide esitaja seisukohal, et:

- 1) Otsus kuulub vaidemenetluse korras kehtetuks tunnistamisele, sest selle andmisel on rikutud menetlusnõudeid, mis mõjutasid asja otsustamist. Mulgi Vallavolikogu on vääralt kasutanud KOVEP menetluses kaalutusõigust, samuti on Otsus ka muudel põhjustel seadusega vastuolus.
- 2) Puuduvad mistahes asjaolud, mis õigustaksid käesoleval hetkel KOVEP ja KSH menetluse lõpetamist.

Oleme jätkuvalt valmis dialloogiks, et otsida ühisosa – me tegeleme taastuvenergeetikaga, sest me hoolime puhtast elukeskkonnast ja paremast tulevikust. Oleme pärast Otsuse vastuvõtmist suhelnud telefonis kaks korda hetkel ametisoleva vallavanema Dmitri Oravaga ning proovinud neli korda helistada praegusele volikogu esimehele Imre Jugomäele (kahjuks pole meie kõnedele vastatud). **Loodame siiralt, et ametisse astuv uus volikogu on avatud dialloogiks, kuidas tagada vallale ja selle elanikele parim tulevik. Usume kindlalt, et on olemas selline lahendus, millest võidavad kõik.**

Lugupidamisega

Marko Viiding, Ph.D.
Vindr Baltic OÜ juhatuse esimees

Elisabeth Falck-Ytter
Vindr Baltic OÜ juhatuse liige

/allkirjastatud digitaalselt/

/allkirjastatud digitaalselt/